

М. М. Шевченко,

к. філос. н., доцент, доцент кафедри глобалістики,

євроінтеграції та управління національною безпекою,

Національна академія державного управління при Президентові України

ORCID ID: 0000-0002-1139-1970

В. А. Соколов,

здобувач кафедри глобалістики, євроінтеграції та управління національною безпекою,

Національна академія державного управління при Президентові України

ORCID ID: 0000-0002-0061-4112

DOI: 10.32702/2306-6814.2020.1.148

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО МЕХАНІЗМУ ІНФОРМАЦІЙНО- АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОЛІТИКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

M. Shevchenko,

PhD in Philosophy, Associate Professor, Global Studies, Euro-integration and National Security

Management Department, The National Academy for Public Administration under the President of Ukraine

V. Sokolov,

graduate student, Global Studies, Euro-integration and National Security Management

Department The National Academy for Public Administration under the President of Ukraine

METHODOLOGICAL APPROACHES TO ASSESSING THE EFFECTIVENESS OF FUNCTIONING
OF THE NATIONAL SECURITY POLICY INFORMATION AND ANALYTICAL SUPPORT
STATE MECHANISM

У статті розглянуто методологічні підходи до оцінювання ефективності функціонування державного механізму інформаційно-аналітичного забезпечення політики національної безпеки, а також окреслено коло методологічних проблем побудови системи показників такого оцінювання.

Порівняльний аналіз підходів до оцінювання ефективності функціонування державного механізму інформаційно-аналітичного забезпечення політики національної безпеки, а саме: правового, експертного, прагматичного, дозволив визначити останній найбільш перспективним. Показано, що прагматичний підхід передбачає оцінку кількісних і якісних показників результату інформаційно-аналітичної діяльності суб'єктів забезпечення національної безпеки. Інформаційною базою для формування оцінки в рамках цього підходу є статистичні дані та інші відомості про результати інформаційно-аналітичної діяльності вказаних суб'єктів.

Авторами запропоновано розрізняти загальну і поточну ефективності функціонування державного механізму інформаційно-аналітичного забезпечення політики національної безпеки та методи оцінювання ефективності функціонування вказаного державного механізму.

In the article the methodological approaches to assessing the effectiveness of functioning of the national security policy information and analytical support state mechanism are considered, a range of methodological problems of creating a system of indicators for such an assessment is outlined.

Comparative analysis of the approaches to assessing the effectiveness of functioning of the national security policy information and analytical support state mechanism, namely legal, expert, pragmatic, allowed to define the latter as the most promising. It has been shown that a pragmatic approach involves assessing quantitative and qualitative indicators of the results of information and analytical activities of national security subjects. The information base for estimating this approach is statistics and other information on the results of the information and analytical activities of the subjects mentioned above.

It is suggested by the authors to differentiate the general and current effectiveness of functioning of the national security policy information and analytical support state mechanism. Methods of assessing the effectiveness of functioning of the indicated state mechanism are also suggested, that is:

1) methods of assessing the general effectiveness of functioning of the national security policy information and analytical support: method of "prospective / strategic" information assessment; methods of assessing organizational, economic, social, political, legal effectiveness of functioning of the long-term national security policy information and analytical support state mechanism, method of assessing the contribution of intelligence and analytical services to the outcome of long-term national security policy implementation.

2) methods for assessing the current effectiveness of certain analytical and intelligence services activities concerning performing the assigned tasks during the realization of current national security policy objectives: method of assessing the "current" information; methods for evaluating the current effectiveness of special activities, which includes assessing the targeting, productive and cost-effectiveness of analytical and intelligence services work in relevant fields; a method of assessing the organizational and technical effectiveness of the information-analytical service / unit activities.

Ключові слова: політика національної безпеки, державний механізм, інформаційно-аналітичне забезпечення, ефективність, підходи до оцінки ефективності функціонування державного механізму, методи оцінки ефективності функціонування державного механізму.

Key words: national security policy, state mechanism, information and analytical support, effectiveness, approaches to assessing the effectiveness of state mechanism functioning, methods of assessing the effectiveness of state mechanism functioning.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

У Стратегії національної безпеки України зазначено, що докорінні зміни у зовнішньому та внутрішньому безпековому середовищі України обумовлюють необхідність створення ефективного сектору безпеки і оборони України [1]. З метою реалізації вказаного напрямку політики національної безпеки України визначено низку завдань щодо удосконалення державної системи стратегічного планування, створення єдиної системи моніторингу, аналізу, прогнозування та прийняття рішень у сфері національної безпеки і оборони, забезпечення ефективної координації та функціонування єдиної системи ситуаційних центрів профільних органів державної влади сектору безпеки і оборони.

Ця обставина і визначає зв'язок загальної проблеми з найбільш важливими науковими та практичними завданнями дослідження проблем теорії та практики інформаційно-аналітичного забезпечення державного управління національною безпекою України.

На підставі аналізу актуальних досліджень і наукових публікацій можна зробити висновок про те, що питанням ефективності інформаційно-аналітичного забез-

печення державного управління у різних сферах, й зокрема у сфері національної безпеки України присвячено наукові праці вітчизняних дослідників, а саме: Г.П. Ситника [2], А.І. Семенченка [3], О.Г. Осауленка [4], З.К. Бондар, О.М. Житника, О.П. Пелиха [5; 6], С.Г. Соловйова, Н.В. Грицяк [7] та інших. Зокрема в [2] визначаються критерії ефективності державного управління національною безпекою. В [3] запропоновано модель оцінювання ефективності державної політики захисту життєво важливих національних інтересів. В [4] визначено систему принципів якості статистичної діяльності для органів державної статистики, яка адаптована до міжнародних та європейських засад. Усі принципи в межах національного стандарту з якості статистики згруповані у три блоки: інституціональна структура, статистичні процеси, статистична продукція. Водночас кожен із принципів супроводжується низкою показників моніторингу його дотримання з врахуванням вимог інформаційної безпеки. В [5] запропоновано критерії оцінки ефективності стратегічного планування у сфері національної безпеки в умовах глобальних викликів і загроз. У [6] запропоновано підхід до оцінювання ефек-

тивності функціонування державного механізму реагування на загрози національній безпеці. В [7] визначено вимоги до інформації для вироблення і впровадження управлінського впливу на об'єкт управління, а саме: вимоги щодо актуальності, автентичності, вірогідності, достатності, оперативності, точності та доступності.

ВИДІЛЕННЯ НЕ ВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, ФОРМУВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Попри значну кількість робіт, в яких розглядаються актуальні питання інформаційно-аналітичного забезпечення державного управління, маємо констатувати, що питання про необхідність створення системи управління якістю інформаційно-аналітичного забезпечення політики національної безпеки України залишається відкритим.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є розгляд методологічних підходів до оцінювання ефективності функціонування державного механізму інформаційно-аналітичного забезпечення політики національної безпеки України.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

У рамках теологічного трактування політика національної безпеки характеризується як процес підготовки, прийняття та практичної реалізації обов'язкових для всього суспільства державно-управлінських рішень у сфері забезпечення національної безпеки. Така інтерпретація політики національної безпеки дозволяє проаналізувати найважливіші стадії її здійснення: визначення цілей політики національної безпеки; прийняття рішень; планування реалізації прийнятого рішення; організацію виконання та власне виконання плану реалізації прийнятого рішення; контроль виконання вказаного плану та корекція політики. Кожна стадія розробки та реалізації політики національної безпеки потребує відповідної управлінської інформації про зовнішнє та внутрішнє безпекове середовище. Тобто інформаційно-аналітичне забезпечення політики національної безпеки здійснюється за допомогою відповідного державного механізму. Останній "структурно включає в себе комплекс органів, що організовують та проводять моніторинг та аналіз внутрішнього і зовнішнього середовища країни в контексті досягнення цілей поставлених у програмі державної політики" [8, с. 39].

Розглядаючи питання ефективності функціонування державного механізму інформаційно-аналітичного забезпечення політики національної безпеки України акцентуємо увагу на двох типах забезпечення національної безпеки [9, с. 65—67]:

ствердження національної безпеки як розвиток і зміцнення самого об'єкту безпеки і підтримка його природи (парадигма розвитку);

забезпечення національної безпеки як боротьба з конкретними небезпеками, наслідком чого є підтримка існування об'єкту безпеки (парадигма захисту).

В рамках вказаних парадигм безпеки можуть реалізовуватися дві стратегії забезпечення національної безпеки:

стратегія ствердження, зміцнення стійкості об'єкта безпеки;

стратегія захисту, за якого основа діяльності органів державної влади, які опікуються питаннями забезпечення національної безпеки складає виявлення загроз та їх нейтралізація.

Отже, управління національною безпекою має здійснюватися подвійним способом. В першому випадку здійснюється стратегічне управління національною безпекою, яке спрямоване на збереження стійкості системи національної безпеки. В другому випадку здійснюється тактичне управління національною безпекою, яке спрямоване на виявлення загроз національним інтересам та їх нейтралізацію. Ці типи управління національною безпекою взаємопов'язані між собою за принципом компліментарності. Стратегічне управління національною безпекою зорієнтоване на розробку та реалізацію довгострокової політики національної безпеки; тактичне, навпаки — на розробку та реалізацію поточної політики національної безпеки. Перша політика передбачає перш за все визначення стратегічних цілей у сфері забезпечення національної безпеки, досягнення яких можливе за умов скоординованих політичних, дипломатичних, економічних та інформаційно-пропагандистських зусиль держави. Друга політика, як правило, передбачає оперативне та адекватне реагування на загрози національній безпеці [10, с. 54—55]. Інформаційно-аналітичне забезпечення довгострокової та поточної політики національної безпеки передбачає використання відповідно "перспективної" та "поточної" інформації [11, с. 102—117]. Варто зазначити, що "перспективна" інформація є результатом стратегічного аналізу (розкриття проблеми національної безпеки в інтервалі "минуле — сучасне — майбутнє"), а "поточна" інформація є результатом ситуаційного аналізу (орієнтація на проблему національної безпеки в контексті "тут і тепер").

Метою інформаційно-аналітичного забезпечення довгострокової політики національної безпеки є: збір, обробка, використання, зберігання, підтримка в актуальному стані інформаційних баз стратегічного спостереження за процесами у зовнішньому та внутрішньому безпековому середовищі, які гарантують своєчасне та надійне інформаційне забезпечення системи національної безпеки нормативно-правовою, довідковою, аналітичною, методичною, прогноною та поточною інформацією, а також комплекс програмних засобів, необхідних для їх аналізу, при розробці та ухваленні стратегічних рішень у сфері забезпечення національної безпеки.

Метою інформаційно-аналітичного забезпечення поточної політики національної безпеки є: збір, обробка, використання, зберігання, підтримка в актуальному стані інформаційних баз тактичного спостереження за процесами у зовнішньому та внутрішньому безпековому середовищі, які гарантують своєчасне та надійне інформаційне забезпечення системи забезпечення національної безпеки поточною інформацією про виклики та загрози національним інтересам. Ця управлінська інформація є необхідною при розробці та ухваленні державно-управлінських рішень щодо реагування на виявлені виклики та загрози національним інтересам.

Під час оцінювання ефективності функціонування державного механізму інформаційно-аналітичного забезпечення політики національної безпеки пропонуємо розрізняти загальну і поточну ефективності.

Під загальною ефективністю інформаційно-аналітичного забезпечення політики національної безпеки пропонуємо розуміти результативність роботи інформаційно-аналітичних та розвідувальних служб щодо реалізації оціночно-попереджувальної функції на стратегічному рівні управління національною безпекою.

Під поточною ефективністю інформаційно-аналітичного забезпечення політики національної безпеки пропонуємо розуміти ефективність роботи інформаційно-аналітичних та розвідувальних служб щодо реалізації оціночно-попереджувальної функції на тактичному рівні управління національною безпекою.

Для оцінки ефективності інформаційно-аналітичного забезпечення політики національної безпеки можуть використовуватися різні підходи, що відображають ті або інші критерії ефективності, а саме: правовий, експертний, прагматичний.

У рамках правового підходу оцінюється відсутність правових порушень в процесі інформаційно-аналітичної діяльності суб'єктів забезпечення національної безпеки в процесі розробки та реалізації політики у цій сфері [12]. Інформаційною базою для формування оцінки в рамках цього підходу є дані перевірок контролюючих органів.

Оцінка ефективності в рамках експертного підходу передбачає включення різних методів оцінки, основою яких є думка компетентних працівників про суспільну корисність і ефективність інформаційно-аналітичної діяльності суб'єктів забезпечення національної безпеки [13, с. 148—150]. Інформаційною базою для формування оцінки в рамках цього підходу є необхідні відомості для проведення експертизи.

Оцінка ефективності в рамках прагматичного підходу передбачає оцінку кількісних і якісних показників результату інформаційно-аналітичної діяльності суб'єктів забезпечення національної безпеки [14]. Інформаційною базою для формування оцінки в рамках цього підходу є статистичні дані та інші відомості про результати інформаційно-аналітичної діяльності вказаних суб'єктів.

Варто зазначити, що прагматичний (праксеологічний) аналіз припускає осмислення того або іншого об'єкту, процесу, явища з погляду більш ефективного використання в практичному житті [15].

Основними поняттями прагматичного аналізу виступають:

"ефективність" — досягнення високого результату мінімальними ресурсами;

"результативність" — здатність досягати поставленої мети;

"оцінка" — величина, що характеризує те або інше явище з погляду ефективності і результативності.

Прагматичний аналіз здійснюється у декілька етапів: осмислення об'єкту або процесу з погляду його функцій;

визначення результативності системи;

виявлення тих функцій, виконання яких не задовольняє вимоги до системи, аналіз ефективності функціонування системи;

структурний аналіз системи, виявлення її структурних проблем, причин неефективності;

вивчення можливостей системи, її потенціалу, невикористаних резервів;

вироблення пропозицій щодо підвищення ефективності системи.

Для здійснення оцінки ефективності державного механізму інформаційно-аналітичного забезпечення політики національної безпеки в рамках прагматичного підходу можуть бути використані методи:

1. Методи оцінки загальної ефективності інформаційно-аналітичного забезпечення політики національної безпеки, а саме:

метод оцінки "перспективної/стратегічної" інформації;

методи оцінки організаційної, економічної, соціальної, політичної, правової ефективності функціонування державного механізму інформаційно-аналітичного забезпечення довгострокової політики національної безпеки, метод оцінки вкладу розвідувальних та інформаційно-аналітичних служб в підсумковий результат реалізації довгострокової політики національної безпеки.

2. Методи оцінки поточної ефективності діяльності конкретних інформаційно-аналітичних та розвідувальних служб щодо виконання завдань за призначенням у ході реалізації цілей поточної політики національної безпеки, а саме:

метод оцінки "поточної" інформації;

методи оцінки поточної ефективності спеціальних заходів, що включає в себе оцінку цільової, результативної і витратної ефективності роботи інформаційно-аналітичних та розвідувальних служб у відповідних сферах;

метод оцінки організаційно-технічної ефективності діяльності інформаційно-аналітичної служби (ІАС) / підрозділу.

Зокрема метод оцінки "поточної" інформації має включати в себе:

а) оцінку достовірності аналітичної та розвідувальної інформації, де критерієм оцінки є точність відображення найбільш суттєвих сторін процесів в безпековому середовищі й притаманних їм закономірностей;

б) оцінку релевантності аналітичної та розвідувальної інформації, де критерієм оцінки є міра відповідності представленої інформації інформаційно-аналітичними та розвідувальними службами завданням, що ставляться керівництвом держави перед сектором безпеки і оборони щодо відстоювання та просування національних інтересів;

в) оцінку оперативності аналітичної та розвідувальної інформації, тобто оцінка тривалості виконання завдань по добуванню, обробці та надання аналітичної та розвідувальної інформації, де критерієм оцінки є швидкість надання цієї інформації.

Методи оцінки поточної ефективності спеціальних заходів передбачають оцінку цільової, результативної і витратної ефективності роботи інформаційно-аналітичних та розвідувальних служб, де критеріями оцінки є:

а) для цільової ефективності ступінь досягнення основних цілей діяльності інформаційно-аналітичних та розвідувальних служб у відповідній сфері;

Таблиця 1. Показники організаційно-технічної ефективності діяльності інформаційно-аналітичної служби / підрозділу

Показник	Формула розрахунку
К1 – рівень організації виконання посадових обов’язків аналітиками служби / підрозділу	$K1 = C1/3$, де С1 – чисельність аналітиків, котрі здійснюють професійну діяльність на основі посадових інструкцій; 3 – загальна чисельність аналітиків ІАС / підрозділу
К2 – рівень технологічності інформаційно-аналітичної діяльності	$K2 = \Phi1/\Phi$, де $\Phi1$ – число функцій ІАС або структурного підрозділу, на виконання яких є офіційно затверджені методичні матеріали (аналітичні технології); Φ – загальне число функцій ІАС або структурного підрозділу
К3 – рівень контролю виконання завдань інформаційно-аналітичної діяльності	$K3 = P1/P$, де Р1 – число проконтрольованих виконаних завдань інформаційно-аналітичної діяльності за певний період; Р – загальна кількість виконаних завдань інформаційно-аналітичної діяльності за той же період
К4 – рівень планування інформаційно-аналітичної діяльності працівників ІАС / підрозділу	$K4 = Cп/3$, де Сп – чисельність аналітиків, професійна діяльність яких планується на певний період; 3 – загальна чисельність аналітиків ІАС / підрозділу
К5 – рівень контролю, поточних результатів діяльності аналітиків	$K5 = 3к/3$, де 3к – чисельність аналітиків, поточні результати яких постійно оцінюються; 3 – загальна чисельність аналітиків ІАС / підрозділу
К6 – рівень стабільності кадрів	$K6 = 1 - C2/3$, де С2 – чисельність аналітиків, звільнених за рік; 3 – загальна чисельність аналітиків ІАС / підрозділу
К7 – рівень організації робочих місць аналітиків	$K8 = 1 - C4/3$, де С4 – чисельність аналітиків, робоче місце котрих відповідає вимогам наукової організації праці; 3 – загальна чисельність аналітиків ІАС / підрозділу
К8 – рівень технічної оснащеності професійної діяльності аналітиків	$K9 = 1 - C5/3$, де С5 – чисельність аналітиків, котрі використовують комплекс технологічних засобів, інформаційно-аналітичні засоби й інтерфейси; 3 – загальна чисельність аналітиків ІАС / підрозділу
К9 – рівень організації професійної підготовки аналітиків	$K10 = 1 - C6/3$, де С6 – чисельність аналітиків, котрі пройшли курси підвищення кваліфікації за певний період; 3 – загальна чисельність аналітиків ІАС / підрозділу

б) для результативної ефективності здатність інформаційно-аналітичних та розвідувальних служб до виконання завдань за призначенням, а також тривалість виконання завдання;

в) для економічної (витратної) ефективності є ефект діяльності до витрат в конкретних умовах. Група показників витратної ефективності державного механізму інформаційно-аналітичного забезпечення політики національної безпеки характеризує співвідношення витрат і результатуючих показників інформаційно-аналітичної діяльності у сфері національної безпеки. В якості витрати на управління можуть застосовуватися такі легко вимірювані показники, як поточні витрати на діяльність інформаційно-аналітичних та розвідувальних служб (ут-

римання апарату управління, експлуатацію технічних засобів, утримання будівель і приміщень, підготовку і перепідготовку, ротацію аналітиків та експертів у сфері національної безпеки тощо).

Група показників ефективності організаційно-технічної ефективності діяльності інформаційно-аналітичної служби (ІАС) / підрозділу може бути представлена у вигляді формули:

$E = (K1 + K2 + K3 + K4 + K5 + K6 + K7 + K8 + K9) / 9$ (1),
де Е — це організаційно-технічна ефективність діяльності ІАС/підрозділу.

Визначення показників К1-9 наведено в таблиці 1.

Розрахунок наведених вище показників дозволяє оцінити ефективність організаційно-технічної ефектив-

ності діяльності інформаційно-аналітичної служби / підрозділу.

ВИСНОВКИ

1. Встановлено, що на державному рівні в Україні професійних стандартів системного управління якістю аналітичної діяльності в системі забезпечення національної безпеки не розроблено.

2. Авторами запропоновано розрізняти загальну і поточну ефективності функціонування державного механізму інформаційно-аналітичного забезпечення політики національної безпеки. Загальна ефективність — це результативність роботи інформаційно-аналітичних та розвідувальних служб щодо реалізації оціночно-передбачувальної функції на стратегічному рівні управління національною безпекою, поточна — це результативність роботи вказаних служб на тактичному рівні управління національною безпекою.

3. Порівняльний аналіз підходів до оцінювання ефективності функціонування державного механізму інформаційно-аналітичного забезпечення політики національної безпеки, а саме правового, експертного, прагматичного, дозволив визначити останній як найбільш перспективним.

Оцінка ефективності в рамках прагматичного підходу передбачає оцінку кількісних і якісних показників результату інформаційно-аналітичної діяльності суб'єктів забезпечення національної безпеки. Для цього можуть бути використані методи:

1) методи оцінки загальної ефективності інформаційно-аналітичного забезпечення політики національної безпеки: метод оцінки "перспективної/стратегічної" інформації; методи оцінки організаційної, економічної, соціальної, політичної, правової ефективності функціонування державного механізму інформаційно-аналітичного забезпечення довгострокової політики національної безпеки, метод оцінки вкладу розвідувальних та інформаційно-аналітичних служб в підсумковий результат реалізації довгострокової політики національної безпеки.

2) методи оцінки поточної ефективності діяльності конкретних інформаційно-аналітичних та розвідувальних служб щодо виконання завдань за призначенням в ході реалізації цілей поточної політики національної безпеки: метод оцінки "поточної" інформації; методи оцінки поточної ефективності спеціальних заходів, що включає в себе оцінку цільової, результативної і витратної ефективності роботи інформаційно-аналітичних та розвідувальних служб у відповідних сферах; метод оцінки організаційно-технічної ефективності діяльності інформаційно-аналітичної служби (ІАС) / підрозділу.

Перспективними напрямками подальших досліджень вбачається у науковому обґрунтуванні теоретико-методологічних основ розробки Концепції інформаційно-аналітичного забезпечення політики національної безпеки України й інших керівних документів у зазначеній сфері; у виробленні єдиного понятійно-категорійного апарату у сфері інформаційно-аналітичного забезпечення політики національної безпеки; у розробці методики та моделі оцінки ефективності інформаційно-аналітичного забезпечення політики

національної безпеки. Для вирішення вказаних наукових завдань пропонуємо відкрити науково-дослідну роботу "Концептуальні та організаційно-правові засади інформаційно-аналітичного забезпечення політики національної безпеки України", замовником якої має бути, на нашу думку, РНБО України. До виконання науково-дослідної роботи необхідно залучити: Національну академію СБ України; Інститут СЗР України; Інститут військової розвідки МО України; Національний інститут стратегічних досліджень; Національну академію державного управління при Президентові України; Військовий інститут Київського національного університету ім. Тараса Шевченка (ВІ КНУ); Національний університет оборони України ім. Івана Черняховського; Державний університет інформаційно-комунікаційних технологій (ДУІКТ), Національну академію статистики, обліку та аудиту та ін.

Література:

1. Указ Президента України № 287/2015 Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року "Про Стратегію національної безпеки України": [Електронний ресурс] / Офіційний веб-портал Президента України. — Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/19521.html>
2. Сытник Г.П. Критерии эффективности государственного управления национальной безопасностью / Г.П. Сытник // Государственное управление в сфере национальной безопасности: слов.-справ. / Сост.: Г.П. Сытник, В.И. Абрамов, В.Ф. Смолянюк и др.; под общ. ред. Г.П. Сытника. — К.: НАГУ, 2012. — С. 190—192.
3. Семенченко А.І. Методологія стратегічного планування у сфері державного управління забезпеченням національної безпеки України: монографія / А.І. Семенченко. — К.: Вид-во НАДУ, 2008. — 428 с.
4. Осауленко О.Г. Офіційна статистика в системі національної інформаційної безпеки: монографія / О.Г. Осауленко. — К.: ТОВ "Август Трейд", 2017. — 367 с.
5. Шевченко М.М. Система критеріїв та показників оцінки ефективності стратегічного планування у сфері національної безпеки / З.К. Бондар, О.М. Житник, М.М. Шевченко // "Інвестиції: практика та досвід". — 2017. — № 17. — С. 218—224.
6. Шевченко М.М. Методологічні підходи до оцінювання ефективності функціонування державного механізму реагування на загрози національним інтересам / М.М. Шевченко, А.О. Пелих // Інвестиції: практика та досвід. — 2015. — № 13—14. — С. 82—86.
7. Інформаційна складова державної політики та управління: монографія / Соловйов С.Г. та ін.; заг. ред. Грицяк Н.В.; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, каф. інформ. політики та електрон. урядування. — Київ: К.І.С., 2015. — 320 с.
8. Шевченко М.М. Державна політика національної безпеки України та механізми її реалізації / М.М. Шевченко // Національні інтереси України: ступінь реалізації та загрози: матеріали круглого столу (Київ, 27 листопада 2013 р.): у 2 частинах / за ред. Г.П. Ситника, Л.М. Шипілової. — К.: НАДУ, 2013. Ч.2. — С.38—47.
9. Державне реагування на загрози національним інтересам України: актуальні проблеми та шляхи їх роз-

в'язання: матеріали круглого столу (Київ, 19 лютого 2014 р.) / За ред. К.О. Ващенко, Г.П. Ситника. — К.: НАДУ, 2014. — 170 с.

10. Кокошин А.А. Очерк политики как феномена общественной жизни. Ее внутригосударственные и международные измерения, взаимоотношения с идеологией, наукой и разведкой. — М.: Культурная революция, 2007. — 96 с.

11. Хилсман Р. Стратегическая разведка и политические решения / Р. Хилсман; пер. а снгл. К.П. Сониной, О.Е. Зильберберг. — М.: Изд-во иностранной литературы, 1957. — 192 с.

12. Куцов В. Воєнна розвідка України: становлення та розвиток / В. Куцов, І. Храбан // Реформування сектору безпеки і оборони в Україні: Quo vadis? — К.: НАОУ, 2009. — С. 88—109.

13. Методологія стратегічного планування в умовах глобальних загроз національній безпеці та міжнародній стабільності: монографія / В.І. Абрамов, Т.В. Запорожець, Р.Р. Марутян, Ю.В. Мельник, О.І. Пошєдін, О.В. Устименко, М.М. Шевченко; за заг. ред. Л.М. Шипілової. — К.: НАДУ, 2017. — 300 с.

14. Шевченко М.М. Прагматичний підхід до оцінювання ефективності економічної розвідки / М.М. Шевченко // Збірник матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих вчених "Ефективність підприємницької діяльності: маркетинговий аспект". — Київ, 2016. — С. 169—171.

15. Шевченко М.М. Філософсько-праксеологічні аспекти організації діяльності ситуаційних центрів / М.М. Шевченко // Ефективність державного механізму реагування на загрози національним інтересам України в умовах євроінтеграції: матеріали наук. практ. семінару (Київ, 9 груд 2015 р.) / За заг. ред. Г.П. Ситника, Л.М. Шипілової. — К.: НАДУ, 2016. — С. 64—70.

References:

1. President of Ukraine (2015), Decree "On the decision of the National Security and Defense Council of Ukraine on May 6, 2015 "On Strategy of National Security of Ukraine", available at: <http://www.president.gov.ua/documents/2872015-19070> (Accessed 10 Dec 2019).

2. Sytnyk, H.P. (2012), "Criteria for the effectiveness of public administration of national security", *Hosudarstvennoe upravleniye v sfere natsional'noy bezopasnosti* [State Administration in the Field of National Security], NADU, Kyiv, Ukraine, pp. 190—192.

3. Semchenko, A.I. (2008), *Metodolohiya stratehichnoho planuvannya u sferi derzhavnoho upravlinnya zabezpechennam natsionalnoyi bezpeky Ukrayiny* [Methodology of strategic planning in public administration national security Ukraine], NADU, Kyiv, Ukraine.

4. Osaulenko, O.H. (2017), *Ofitsijna statystyka v systemi natsional'noi informatsijnoi bezpeky* [Official statistics in the national information security system], TOV "Avhust Trejd", Kyiv, Ukraine.

5. Bondar, Z.K. Zhytnyk, O.M. and Shevchenko, M.M. (2017), "A system of criteria and indicators for assessing the effectiveness of strategic planning in the field of national security", *Investysii: praktyka ta dosvid*, vol. 17, pp. 218—224.

6. Shevchenko, M.M. and Pelykh, A.O. (2015), "Методологічні підходи до оцінювання ефективності функціонування державного механізму реагування на загрози національним інтересам", *Investysii: praktyka ta dosvid*, vol. 13—14, pp. 82—86.

7. Solovjov, S.H. (2015), *Informatsijna skladova derzhavnoi polityky ta upravlinnia* [Information component of public policy and administration], K.I.S., Kyiv, Ukraine.

8. Shevchenko, M.M. (2013), "National security policy of Ukraine and mechanisms for its implementation", *Natsional'ni interesy Ukrainy: stupin' realizatsii ta zahrozy: materialy kruhloho stolu* [National interests of Ukraine: degree of realization and threats: materials of the round table], NADU, Kyiv, Ukraine, 27 Nov, vol. 2, pp. 38—47.

9. Vaschenko, K.O. and Sytnyk, H.P. (2014), *Derzhavne reahuvannya na zahrozy natsional'nyh interesam Ukrainy: aktual'ni problemy ta shliakhy ikh rozv'iazannia: materialy kruhloho stolu* (Kyiv, 19 liutoho 2014 r.) [State Response to Threats to the National Interests of Ukraine: Current Issues and Ways to Solve Them: Round Table Materials (Kyiv, February 19, 2014)], NADU, Kyiv, Ukraine.

10. Kokoshyn, A.A. (2007), *Ocherk polytyky kak fenomena obschestvennoj zhizny. Ее vnutryhosudarstvennyye y mezhdunarodnye yzmereniyia s ydeolohiej, naukoy y razvedkoy* [Essay on politics as a phenomenon of public life. Its domestic and international dimensions, relations with ideology, science and intelligence], Kul'turnaia revoliutsiia, Moscow, Russia.

11. Khylsman, R. (1957), *Stratehicheskaia razvedka y polytycheskye reshennia* [Strategic intelligence and policy decisions], Yzd-vo ynostrannoj lyteratury, Moscow, Russia.

12. Kuschov, V. and Khraban, I. (2009), "Military Intelligence of Ukraine: Formation and Development", *Reformuvannya sektoru bezpeky i oborony v Ukraini: Quo vadis?* [Security and Defense Sector Reform in Ukraine: Quo vadis?], NADU, Kyiv, Ukraine, pp. 88—109.

13. Abramov, V.I. Zaporozhets', T.V. Marutian, R.R. Mel'nyk, Yu.V. Poshedin, O.I. Ustymenko, O.V. and Shevchenko, M.M. (2017), *Metodolohiia stratehichnoho planuvannya v umovakh hlobal'nykh zahroz natsional'nij bezpetsi ta mizhnarodnij stabil'nosti* [A methodology for strategic planning in the face of global threats to national security and international stability], NADU, Kyiv, Ukraine.

14. Shevchenko, M.M. (2016), "A pragmatic approach to assessing the effectiveness of economic intelligence", *Zbirnyk materialiv III Vseukrains'koi naukovo-praktychnoi konferentsii studentiv, aspirantiv ta molodykh vchenykh "Efektyvnist' pidpriemnyts'koi diial'nosti: marketynhovyj aspekt"* [Collection of materials of the Third All-Ukrainian Scientific and Practical Conference of Students, Graduate Students and Young Scientists "Business Efficiency: Marketing Aspect"], Kyiv, Ukraine, pp. 169—171.

15. Shevchenko, M.M. (2016), "Philosophical and praxeological aspects of organization of activity of situation centers", *Efektynnist' derzhavnoho mekhanizmu reahuvannya na zahrozy natsional'nyh interesam Ukrainy v umovakh ievrointehratsii: materialy nauk.prakt. seminaru* [Effectiveness of the State Mechanism for Responding to Threats to the National Interests of Ukraine in the Conditions of European Integration: Materials of Scientific Pract. seminar], NADU, Kyiv, Ukraine, 9 dec, pp. 64—70. *Стаття надійшла до редакції 17.12.2019 р.*